
Geleneksel ve Çağdaş Metinlerle Din Felsefesine Dair Okumalar -1

Der. Recep ALPYAĞIL

İz Yayıncılık, İstanbul, 2011, 848 sayfa

Geleneksel ve Çağdaş Metinlerle Din Felsefesine Dair Okumalar -2

Der. Recep ALPYAĞIL

İz Yayıncılık, İstanbul, 2012, 804 sayfa

Tanıtın: Tamer YILDIRIM*

İlahiyat fakültelerinde zorunlu ve bazı felsefe fakültelerinde seçmeli ders olarak okutulan Din Felsefesi, oldukça genç bir disiplin olarak değerlendirilebilir. Genç bir disiplin olmasına rağmen alandaki nitelikli çalışmaların sayısındaki artış sevindirici bir durumdur. Genelde, Din Felsefesi hem isim hem de disiplin olarak Georg Wilhelm Hegel'le başlatılır. Ülkemizdeki tarihi ise II. Meşrutiyet'e kadar götürülebilirse de dersin programda yer alması ve öğretimi ancak 1926'da gerçekleşmiştir. Din Felsefesi alanında ders veren ilk kişi esasen Psikoloji hocası olan Mustafa Şekip Tunç olmuştur. M. Şekip Tunç'un işlediği konuların ders notları 1927 yılında *Felsefe-i Din* adıyla kitap halinde neşredilmiştir. Fakat Din Felsefesi denilince Türkiye'de ilk akla gelen isim ise fiilen 1976-77 öğretim yılında bu alanda ders vermeye başlayan Mehmet S. Aydın'dır. Yazmış olduğu *Din Felsefesi* adlı eser uzun yıllar ilahiyat fakültelerinde ders kitabı olarak okutulmuş ve okutulmaktadır. Daha sonra Necip Taylan'ın yazdığı *Düşünce Tarihinde Tanrı Sorunu* adlı ders kitabı çalışmasıyla devam etmiştir. Bugün için elimizde Din Felsefesi adı taşıyan telif ve tercümelemlerden oluşan farklı kitaplar bulunmaktadır. Fakat Türkiye'deki tarihinin eski olmasına, özellikle 2000'li yıllardan sonra yüksek lisans ve doktora programlarının yaygınlaşmasına rağmen din felsefesi alanında geniş ve kapsayıcı bir metin okuma seçkisi hazırlanmamıştır.

Her ne kadar -yayınlanma tarihine göre- *Çağdaş ve Klasik Metinlerle Din Felsefesi (Felsefe-Din İlişkisi)*, Etüt Yayınları, Cafer Sadık Yaran, 1997; *Din Bilim Yazıları I*, Alfa Yayınları, Zeki Özcan, 2002; *Din Felsefesi Yazıları II*, Alfa Yayınları, 2002 adlı bu üç seçki alanda ilk yapılan çalışmalar olarak değerlendirilebilirse de bütün din felsefesi konularını kuşatacak bir genişlikte değillerdi. Zira çağdaş Din Felsefesi ile ilgili tartışmaları içerisinde Akıl-İman, Vahiy, Tanrı'nın Varlığı ve Sıfatları, Tanrı-Âlem-İnsan İlişkisi, Dini Tecrübe, Ölümünden Sonra Hayat, Ahlak

* Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi,
tameryildir@hotmail.com

ve Ahlakın Kaynağı, Mucizeler, Kötülük Sorunu, Din Dili, Din-Bilim İlişkisi, Dini Çoğulculuk gibi pek çok konu ve problem yer almaktadır. Bu konular özellikle İlahiyat fakültelerinde diğer derslerle bağlantılı olarak ele alınmakta ve öğretilen/öğrenilen bilgiler arasında temel noktalarda bağlantılar kurulmaktadır. Bundan dolayı din felsefesi ile ilgili okumaların sağlıklı ve zengin bir zemine oturması gereklidir. Çünkü alan, öncelikle bir yönüyle Felsefe bir yönüyle Kelam diğer bir yönüyle de İslam Felsefesi ile yakından ilişkilidir. Düşünme ameliyesini temele alma yönüyle de farklı bir önemi haizdir.

Batı dünyasında hazırlanmış pek çok farklı seçki veya antoloji çalışması olmasına rağmen bunların çeviri veya telif yoluyla giderilmesinde maalesef geç kalınmıştır. Bu noktada Recep Alpyağılı'nın hazırladığı ve henüz iki cilt olarak hazırlanan bu derleme, alandaki eksikliği bir nebze de olsa giderecektir. Dileğimiz bu tür çalışmaların sayısının daha da artmasıdır. Hatta ülkemizdeki birikime baktığımızda bu tür eserleri telif olarak üretecek akademik bir niteliğe ve niceliğe sahip olduğu görülmektedir. Bir sonraki aşamada bu eserlerin ülkemiz akademisyenlerinin kalemiyle oluşturulması arzu edilen bir durumdur. Zira kültürel olarak aynı atmosferi soluyan insanların kendi gerçek problemlerini görme ve ele alma ve ifade etmesi değişik kültürlerden gelen insanlardan daha farklı olacaktır. Bu, özgün sorunlara yaklaşmamız açısından da önem taşıyan bir durumdur.

İki cilt olarak hazırlanan derlemede, birinci cilt genel olarak Din Felsefesinde temel konular olarak nitelendirilen metinleri içermektedir. Bu bağlamda, Din Felsefesinin Mahiyeti, Dini Epistemoloji, Tanrının Varlığı Hakkında Deliller, İlahi Sıfatlar ve Teizmin Tutarlılığı, Kötülük problemi, Ateizm ve Teodise; ikinci cilt ise 21. Yüzyılda Din Felsefesi ve Dini Felsefe, Dinsel Farklılıklar ve Çatışan Doğruluk İddiaları, Din ve Bilim, Vahiy ve Mucize, Din Dili, Ölümünden Sonraki Hayat, Din ve Ahlak İlişkileri, Ateizm ve Agnostisizm ile ilgili telif ve tercüme makalelerden oluşmaktadır. Özellikle bölüm sonlarında verilen ileri okuma önerileri ilgili konuda yazılan yabancı dilde ve Türkçe kaynakları belirtmesi açısından önemli bir işlev görmektedir. Derlemede hem Doğu hem Batı hem ilk dönemlerde yaşamış hem de çağdaş yazarların metinlerine yer verilmiş, genelde tercümelemlerden oluşturulmuş ise de telif yazılar da mevcuttur. Bazı konular henüz derlemeye eklenmemişse de bir üçüncü ciltle bu eksiklikler giderilebilir. Din felsefesinde önemli tartışmaları içeren bazı metinler ilk kez tercüme edilmiş ve yabancı dil bilmeyen okuyucuların istifadesine sunulmuştur. Fakat metinler tamamlandıktan sonra derlemenin konularının gözden geçirilmesi daha sistematik bir biçime kavuşturulması için yeniden düzenlenmesi okunma açısından daha yararlı olacaktır. İlâveten bu konuları tamamlayacak nitelikte iki farklı derlemenin daha oluşturulması gerekir ki bunlardan ilki özellikle Hegel'den başlayarak günümüze kadar gelen Din felsefecilerinin genel olarak hayat, düşünce ve eserlerini kısaca anlatacak bir çalışma yani bir anlamda Çağdaş Din Felsefesi (Düşünürleri) Tarihi ve ikincisi İslam düşünürle-

rinden hareketle İslam düşünce tarihinde Din Felsefesi ile ilgili konuların nasıl ele alındığı ve açıklandığını ortaya koyan bir derleme. Bu tür çalışmalar, Türkiye'deki din felsefesi ile ilgili çalışmalara ivme katacağı gibi düşünme yolunda olan herkese bir şeyler sunacaktır. Sonuç olarak oldukça yorucu bir işin üstesinden gelen Recep Alpyağılı'ı kutluyor, bu türde yapılacak başka eserlere örneklik teşkil etmesini diliyoruz.